Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Josefa Gabilondo Agirregomezkorta

Elgoibar, Gipuzkoa (1920)

Aurkibidea

Biografia

Idotorbe (San Pedro) auzoko Egigurentxiki ("Eguentxiki") baserrian jaio zen. Bost anai-arrebatatik laugarrena izan zen. Aita etxekoa eta ama auzoko Aubia (Aubixa) baserrikoa zen. Bederatzitik 13 urtera arte auzoko eskolan ikasi zuen. Gero, kalera joan zen josten ikastera. Gerran anaia bat eta aita galdu zituen, eta honen ondorioz ama ere hil egin zitzaion. Baserrian bizi izan da beti. Urtetan, egunero joaten zen kalera esnea saltzera. Armueta baserrira ezkondu zen etxeko Antonio Arrizabalagarekin.

Zintak

EGB-058

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Elortza, Kepa
- **Data**: 2010-03-12
- **Iraupena**: 94 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Elortza, Kepa
- **Transkribatzailea(k)**: Elexpuru, Juan Martin

Pasarteak

1. Eskolan 62 neska-mutil maistra batekin

- **Erref**: EGB-058/002
- **Iraupena**: 0:02:41. **Hasi**: 00:02:37. **Bukatu**: 00:05:18
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Auzoko eskolan ikasi zuen, 9 urterekin hasita. Hiru anaia zaharragoek eliza osteko eskola zaharrean ikasi zuten, baina Josefak elizari atxikitako eskola berria estreinatu zuen. 14 urte arteko 62 neska-mutilek elkarrekin ikasten zuten, maistra baten zaintzapean.

2. Eskolan oinarrizkoa ikasi; jolasak

- **Erref**: EGB-058/003
- **Iraupena**: 0:03:18. **Hasi**: 00:05:18. **Bukatu**: 00:08:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:
Eskolak erdaraz jaso zituen eta, kontuak ateratzen, zatiketak ikasi baino lehenago utzi zion eskolari. Orduan emakumeek ez omen zuten eskola beharrik. Jolas-orduetako jolasak aipatzen ditu, tartean pospolinekin (kuku-balak) egiten zuten jolasa. Jai egunetan panderoarekin dantzan ibiltzen ziren.

3. Umetatik baserriko lanetan

- **Erref**: EGB-058/004
- **Iraupena**: 0:02:32. **Hasi**: 00:08:36. **Bukatu**: 00:11:08
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:
13 urterekin kalera joaten zen josten ikastera, neguan. Beste sasoietan etxean egoten zen nahikoa lan, baserrikoak nahiz etxeko lanak. Ama-alabak biak ziren jostunak eta aprendizak hartzen zituzten etxean. 12 urtera arte ume lanetan jardun zuen, baina gero itaurrean, garia ebakitzen, eta nagusien beste lan batzuk egin behar izaten zituen.

4. Laiaketan gazte-gaztetatik bi lagunen erdian jarrita

- **Erref**: EGB-058/005
- **Iraupena**: 0:01:28. **Hasi**: 00:11:08. **Bukatu**: 00:12:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserria » Baserriko lanak » Lurra lantzea
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:
14 urterekin laian lanean hasi zen. Hiruzpalau lagunek elkarrekin egiten zuten laian, gazteenak erdian jarrita. Soro barrenetik lurra jasotzen ere ibilitakoa da.

Transkripzioa
-Laixetan ere bai, hamalau urtekin laixetan eta.

-Ibilitta zaz laixetan?
-Laixetan? Bueno, zenbat bidar ibilitta!
-Baina ez zeunken goldarik edo?
-Goldia bai egoten zan baiña, ze esango dizut ba... Nabua, nabua kastauaz lurra geratzen zan eta goldaketarako gitxi ta. Nabua kastauaz, kastauaz lurra laixatu eitten genduan. Ta laixetan ni ere hantxe txikixa, gaztia izen arren erdixan ipiñitta. Ezkiñetan ez, baiña erdixan erreztxuao ibiltzen zan; han ipiñi ta hantxe.
-Osea, hiru ibiltzen zinen?
-Ba lau, hiru-lau, holaxe. Baiña ni neska koxkorra ta hantxe.
-Horrek ekiñaldi luziak izango zien, ezta, laixan.
-Bai. Lurrai buelta eman bihar zakonian eta esportzua jo bihar izaten zan han edarra.
-Bigarrena zan laixetan...
-Laixetan ni asko eindakua naiz laixetan. Auzolanera ere junda ere bai. Auzolanian, auzuan. Koiñata geunkan hor beheko basarri batera ezkonduta, ta hara junda ta. Hor Arane, zuk esan dozun Pedron etxian lurra jasotzen ere bai zestuakin.
-Soro barrenetik.
-Bai soo barrenetik guenera ibilitta gaure.

5. Auzolanak: lurra jasotzea eta garia ebakitzea

- **Erref**: EGB-058/007
- **Iraupena**: 0:01:49. **Hasi**: 00:12:53. **Bukatu**: 00:14:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Baserria » Baserriko lanak » Lurra lantzea
- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:
Soro barreneko lurrak jasotzeko lana auzolanean egiten zen. Sorbalda gainean saskietan jasotzen zuten lur hori. Garia ebaki eta jo ere auzolanean egiten zuten.

Transkripzioa
-Eta auzolanian lurra jasotzen zertarako ibiltzen zinein ba?
-Ba ganauakin labratzen zanian, lurrak beti behera itten zaban, eta guenian lurra palta, eta haura jaso itten zan.
-Orduan joaten ziñain beste batzuen etxera...
-Bai, bata bestiari laguntzen ere ibiltzen giñan. Bai, auzolana.
-Lurra jasotzia auzolana...
-Bai, zestua kargau eta lepuakin guenera eruan. Hori indakua naiz ni, askotan gaiñera. Bai, eta gazterikan hala're.
-Beste auzolanik eitten zeuen?
-Bai, garixa ebaten ere bai. Gari ebaten izeten giñan. Bueno, lehen esan [dotsutena] Aubixa, harek, goixa nola dan haura, (hemen behian baiño) hamar egun lehenao igual heltzen zan hemen garixa, eta harek etorten zien gurera. Aubixa ta Urkiolatxikikuak eta, Goiketxekuak eta horrek danak etorten zien gurera. Eta gero gu juten giñan, geuriak ebaitta ipintzen genduzenian metia inda, jasota, hara juten giñan laguntzera. Zorrak pagatzera.
-Eta zuek garixa ebagi be auzolanian eitten zenduen?

-Eskuekin.
-Baiña auzolanian?
-Ibilitta nao ni, bueno!
-Ebaten auzolanian.
-Garixa ebaten.
-[...]
-Joten eta ebaten eta danian ibilitta nao ni auzuetan, Jesus! Hoixe bai, gazte askorikan!

6. "Maleketia"rekin garia jotzen

- **Erref**: EGB-058/008
- **Iraupena**: 0:04:24. **Hasi**: 00:14:42. **Bukatu**: 00:19:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Baserria » Baserriko lanak » Lurra lantzea

Laburpena:
Aurrenengo garia jotzeko makina ez zen motorrez ibiltzen. Ganadu pare birekin bueltaka mugitutako "maleketia"k egiten zuen motorraren lana. "Maleketia" apurtu zenean ekarri zuten gari-jotzeko makina motorduna.

7. Umeak gozozaleak

- **Erref**: EGB-058/011
- **Iraupena**: 0:01:23. **Hasi**: 00:21:58. **Bukatu**: 00:23:21
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Umetan amak esaten zizkionak gosaritan esnea eta artoa jan zitzan. Azukrea ondo neurtuta ematen zion amak.

Transkripzioa
-Nere amak esaten zian eze hola... Hor goixan errota bat euki giñuan, errotia, han ixotzen genduzen artua ta garixa ta. Eta gero etxian ogixa ein; ta artua, arto-torta ein eta artua ta esnia ta. Artua ta esnia baiño kafia ta esnia nahixao izaten giñuan guk. Ta amak esaten ziun eze: "Zuek azukre gozuak erretzen zaittu. Halako lekutan umiak edarrak, potolo-potoluak, ta Irunakortan eta, han errotia zeuan tokixan umiak potolo-potoluak, eta gu mehe-mehiak, ta harek esaten: "Zuek bai ba, kapia ta esnetxua jaten dozue azukriakin eta. Harek bai ederrak!". Esaten ziun. Baiña guk gozua jatia nahi azukriakin kapia ta esnia nahixao.
-Orduan azukarra gutxi, ezta?
-Azukarra, eneee! Azukarra kontauta. Amak kotxaratxuakin neurtuta ematen ziun guri.
-Eta eztixa ez zeunken?
-Eztixa, ez zauan erlerikan gurian. Ez, ez zan, erlerik ez genduan eukitzen. Baiña eztixa, erosi ere zer orduan? Erosi ere gitxi. Erosi gauzia gitxi gure gazte denporan.

8. Herri-kirolariak Armueta baserrian

- **Erref**: EGB-058/012
- **Iraupena**: 0:02:33. **Hasi**: 00:23:21. **Bukatu**: 00:25:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:
Josefaren senarra idi-probalari ezaguna izan zen auzoan. Aitaginarreba, berriz, harri-jasotzaile trebea. Auzotarren artean idi-desafioak sortzen ziren. Armueta baserrian baso-sail batzuk zelai bihurtzeko jarri zituzten idiak.

9. Auzoko errepidea auzolanean

- **Erref**: EGB-058/013
- **Iraupena**: 0:03:06. **Hasi**: 00:25:54. **Bukatu**: 00:29:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:
Bere jaiotetxean bazituen ardi batzuk, baina Armueta baserrian ez zuten ardirik. Errepiderik ez zegoenean, erositako lastoa kanposantu ondotik gurdian ekartzen zuten. Auzoko errepidea nola egin zuten azaltzen du.

10. Mililtarrak auzoan

- **Erref**: EGB-058/015
- **Iraupena**: 0:03:48. **Hasi**: 00:29:06. **Bukatu**: 00:32:54

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Kultura » Aisia » Hedabideak » Irratia

Laburpena:
Lehen irratia jarri zutenean, gazteek nahiago izaten zuten irratia entzun, lanean jardun baino. Nazionalak Azkoitia aldetik sartu ziren Elgoibarrera. Herria pasatu eta Idotorbe (San Pedro) auzoan geratu ziren, Armueta baserri inguruan. Gorriak Arraitzaga baserrian zeuden, eta etxea erre zuten ihes egin aurretik.

11. Morroiaren ausardia

- **Erref**: EGB-058/016
- **Iraupena**: 0:02:32. **Hasi**: 00:32:54. **Bukatu**: 00:35:26
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Josefaren baserrian ez zen bonbarik jausi, baina leiho guztiak balaz zulatuta geratu ziren. Gorriek indarrez eraman zituzten auzoko neska bi, sukaldeko lanak egiteko. Arane baserriko morroiak neska horietako bat atera egin zuen preso zegoen etxetik.

12. Anaia bat gerran hil zitzaion

- **Erref**: EGB-058/018
- **Iraupena**: 0:01:55. **Hasi**: 00:36:13. **Bukatu**: 00:38:08
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Josefa eta ahizpa etxetik beste baserri batera eraman zituzten, gorriengandik ezkutatzeko. Anaia bi soldadu eraman zituzten gerrara, eta euretako bat han hil zen, Teruelen.

Transkripzioa
-Eta zu ez ziñuzen harrapau gorrixok kozinarako?
-Ni e, hori enterau giñan gu ze in zeben; ta nere aittak eta amak, hor Eguen edo hor beheraoko basarri eder hori, oin hemen zuri bat, hara bieldu umiak gu aizta bixok. Nik hamasei urte neukazen eta bestiak hamaika edo, hamar euko zittuan, eta horra bieldu basarrira. Eta anaixak, anaixa bat hil zana, eta artian ez zauken ba eruanda soldau edo, gerrara ez zeben eruanda, anaixa bixak ni ezkondu nitzan Armuetara, behera, harek mutilak hona eta neskak Eguenera, Eguen baserrira. Hantxe egon giñan gerria, hemengo frentia jun arte.
-Gero zure anaixak ez zittuen harrapau zerak?
-Gero, baiña gero kintetatikan hots eitten ziuen eta derrior jun bihar.

-Pedro be holaxe joan zan.
-Bai, Pedrok ere urte mordua ingo zaban.
-Bost.
-Bost, hor dao ba.
-Pedrok ere urte mordua. Eta bizik etorri eta guria hil zan gizajua.
-Gerran edo?
-Gerratian hil zatan neri anaixa bata, bestia etorri zan etxera baiña.
-Nun hil zan?
-Teruelen.
-Zela eukan izena horrek?
-Antonio Gabilondo.
-Gorputzik billau zeben edo?
-Keba! Iñork ez zaban aztarrenik billau. Ezta bere kinto lagunak ere, bertan zaudenak ere. Ibilli zian, ta anaixa neria ere bai, beste anaixa zarraua, eta haura ibilli zan billa baiña aztarrenik ez giñuan billau.

13. Teruelen desagertu zen anaia

- **Erref**: EGB-058/019
- **Iraupena**: 0:02:21. **Hasi**: 00:38:08. **Bukatu**: 00:40:29
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zaurituakoak

Laburpena:
"Tercio Oriamendi"n eraman zuten anaia gerrara. Balaz zaurituta ikusi omen zuten lagunek, baina gero ezin izan zuten gorpuaren arrastorik aurkitu.

14. Militarrentzako garraio-lanetan

- **Erref**: EGB-058/020
- **Iraupena**: 0:03:48. **Hasi**: 00:40:29. **Bukatu**: 00:44:17
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Militarrek euren janari, munizio eta abarrak gurdietan garraiatzera behartzen zituzten. Baserritarrek txandaka egiten zuten garraio-lan hori.

15. Bonba eta bala galduak

- **Erref**: EGB-058/021
- **Iraupena**: 0:01:35. **Hasi**: 00:44:17. **Bukatu**: 00:45:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Kalamua mendiko aterpetxera garraiatzen zituzten militarren gauzak.

Arriskutsua omen zen, baina ez zuten inor zauritu. Elgetatik Arratera botatzen zituzten bonba galdu batzuk jausi ziren Idotorbe (San Pedro) auzoan. Normala omen zen balak lurrean sartzen entzutea, soroan lanean zihardutela.

Transkripzioa
-Orduan egin zittuen karreterogintza lanok eta heridutako barik.
-Heridu barik, inor ez zan entzun heridu zanikan. Eurek ere billurretan egoten zien. Han lautxua, hola lau-unatxo bat dao Kalamuan eta hantxe refujiua zeuan eta han refujio aldera eruan bihar hori eruaten zaben karigiori burdixakin. Ta hantxe lautxuan, bestaldeko mendixa gorrixena bistan eta ondo tokau, ez zakuen balazoik iñork hartzeik. Heridu iñor ez.
-Nahikua suerte.
-Bai, nahikua suerte, ez zan entzun behintzat.
-Eta frentia joan zanian?
-Joan zanian hamen hoixe, dana zulua ta. Gero hor Elgeta mendittik edo ez dakit nundikan Arrateko eliziai jaurti ziuazen kaiñonazuak eta han ez zaben joten ondo elizia eta bittartetik hona etortzen zien eta edozein tokittatik hemen; bum!
-Galdutako bonbak?
-Bai. Balazuak'e bai, balak ere. Balak ere etorten zien. Zzzu! Igual souan lanian eta zzust! eta albuan.
-Ez zan bromia izango, e.
-Ez hoixe, billur earra eukitzen giñuan. Usau azkenerako; halaxe zzust lurrian albuan balia ta. Jo bihar dabenik pentsau ere ez. Bai. Tristia zan haura.

16. Irina estraperloan

- **Erref**: EGB-058/022
- **Iraupena**: 0:03:23. **Hasi**: 00:45:52. **Bukatu**: 00:49:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Frontea Elgoibartik urrundu zenean, kupoa ordaindu beharra etorri zen. Garia ehotzera txartelarekin joan behar izaten ziren. Estraperloko irinarekin bide ezezagunetatik ibiltzen ziren.

17. Gerraren ondorio larriak

- **Erref**: EGB-058/023
- **Iraupena**: 0:03:06. **Hasi**: 00:49:15. **Bukatu**: 00:52:21
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak

Laburpena:
Urtebeteren barruan, Josefak aita-amak eta anaia bat galdu zituen. Aita bere lursailetan egindako trintxerak ikustera joan zen, eta bertan zegoen bonba baten leherketaren ondorioz hil zen. Anaia gerran hil zen, eta ama ezbeharraren ondorioz. Gerratean auzotar asko hil ziren.

18. Soldaduskara joan eta itzuli ez ziren mutilak

- **Erref**: EGB-058/024
- **Iraupena**: 0:01:34. **Hasi**: 00:52:21. **Bukatu**: 00:53:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak

Laburpena:
Soldaduska gerran egin zuten gazteak izan ziren gerra garaian hildako gehienak.

Transkripzioa
-Mutil asko hil zan herrixan.
-Horrek hildakuak bando bixetatik?
-Ez, hemendikan, hemendikan. Hemen ez zan gorrixetara..., gorri gitxi zan hemen. Nik ezautu gitxi in dot. Soldautzia-ta in eta.
Soldadutzara eruan eta...
-Bai. Kintuan, kintuan jun zan hori. Kintua ba, treintayseisa zan urten zabana gerria, tan handikan "Quinta del 36" eta hurrengo siete, ocho ta nueve ta cuarenta y unoraino aillegau zan mutillak eruatia. Eta cuarenta y unuan amaittuko zaben, gehixao ez. Gaztiak zielako handik atzerakuak.
-Uste dot 39n hartu zittuela 41kuak, "La Quinta del Biberón" edo, 17 urteko mutilak.
-Bai, bai. Soldau gizajuak. Bai ba. Ezkonduak, gora ekin ezkero, ezkondua tokatzen zan asko, ezta, kintuetan. Jeneralian behera, gaztia, gaztera joten zeben. Ta ezkonduak umiak edo eukitzen zittuan eta umiak zeukazena librau eitten zan.
-Nekezao joan.
-Bai, nekezao jun. Baiña solterua aurrera. Prentera. Harek gizajuak.

19. Ezkonberri eta zortzi lagun etxean

- **Erref**: EGB-058/026
- **Iraupena**: 0:02:10. **Hasi**: 00:55:09. **Bukatu**: 00:57:19
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Ezkondu zenean, Armueta baserrian hirugarren andrea izan zen, amaginarreba eta honen amarekin batera. Josefaren koinaturik gazteenak hiru urte zituen.

20. Aitaginarrebaren larru-lanak

- **Erref**: EGB-058/027
- **Iraupena**: 0:02:29. **Hasi**: 00:57:19. **Bukatu**: 00:59:48
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Baserriko lan guztietan jarduten zuen Josefak. Aitaginarrebak larrua lehortu eta "burterak" (gurdia uztartzeko hedeak) eta abarkak egiten zituen, ferietan saltzeko. Eguraldi txarra egiten zuenean, larru-lanak egiten zituen.

21. Aitaginarreba harri-jasotzailea

- **Erref**: EGB-058/028
- **Iraupena**: 0:00:49. **Hasi**: 00:59:48. **Bukatu**: 01:00:37
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:
Aitaginarrebak harri-jasotzen ere egiten zuen. Sallobente-Ermuaran (San Lorentzo) bailarako "Mokoroa"rekin izaten zituen desafioak.

Transkripzioa
- Harrijasotzailia ta gaiñera artistia.
- Harri jasotzen ere ba bere laguna, ez dakizu, Mokoruakua zan, San Lorentzo Balleko Mokorua; ez dakit entzueria daukazun. Kontrarixua. Kontrarixua edo, harekin jokuak itten zittuana. Harekin eitten zittuan jokuak harri jasotzen.
- Beti batekin itten zittuan desafixuak?
- Bai, besteik ez dot entzun. Harekin erretratua hortxe dao, erakutsiko dizut gero. Bai, hortxe dao, bixak hortxe daure.
- Orduan indartsua izango zan gizona?
- Bueno, bai. Hamar arruako harrixak-eta jasotzen zittuan. Biribilla jaso itten zaban eta. Kuadraua ere bai. Harekin plazan hortxe dao. Biribillakin egongo dala erretratuan uste dot.

22. Senarra idi-probalaria

- **Erref**: EGB-058/030
- **Iraupena**: 0:01:54. **Hasi**: 01:00:54. **Bukatu**: 01:02:48
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:
Senarra idi-probalaria zen. Auzotarren arteko desafioetan hartzen zuen parte, auzoko jaietan. Mila ogerleko jokatzen zituzten desafioko. Orduko probalekua Idotorbe (San Pedro) auzoko taberna aurrean zegoen. Gaur egun probaleku berria daukate, baina idiak kanpotik ekartzen dituzte.

Transkripzioa
-Gizona berriz probalarixa. Auzuan bakar-bakarrik ibili zan?
-Bai, auzuan bakarrikan. Hauraxe ezta-baida, ez dakizu zela dan? Juntatzen zienian alkarrekin hor Aranburuko gizona, solterua zan, ez zan ezkondu.

Harekin juntatzen zanian: "hiriak baiño neriak gehixao dittuk!" eta ez dakit zer eta. Ba jaixa ipintziarren, ba bata bestian kontraixo ta gero jentia etorri eitten zan.
-Eta jentiak apostu egingo eben.
-Bai, apostua, apostua. Bai, bai. Orduan milla duro asko zan, milla duro asko zan, ta milla duroko holakotxia jokua.
-Aranburukuak eta zuenak milla duroko desafixua, e?
-Bai.
-Zeiñek irabazten eben?
-Ba batzuetan guriak eta hurrengo... Irunagatxikikua be bazan. Irixa bat Irunagatxikikua eta bestia Aranburukua ez dakit zela, gurian kontra ta; haura galdu ta hola ibiltzen zien.
-Zenbat proba eitten zittuen urtian?
-Beno, San Pedruetako jaixak izaten zien. Jaixetakua zan bakarrikan.
-Orduan baeuan probatokixa oingo modura?
-Bai, bai, probatekixa bazeon. Han ez, oin dauan tokixan ez. Ze esango dizut ba, San Pedroko etxia, tabernia, aurretikan, hantxe; hantxe lauunatxuan. Lehen hantxe zan probatokixa. Eta gero oin ein dabe, ointxe eindakua da hori, oin berrixoi.
-Badago iririk?
-Etorten die kanpuetatik oin, etorten die. Bai kanbioian etorten die. Premixuak ipintzen dittue eta jentia kanpotikan etorten da.

23. Lehen basoak hobeto zaintzen ziren

- **Erref**: EGB-058/033
- **Iraupena**: 0:02:38. **Hasi**: 01:06:44. **Bukatu**: 01:09:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Lehengo basoetan, garoa biltzen zenean, ez zegoen ez ote ez larrik orain bezala. Hainbeste arbola beltzek bizipoza kentzen dutela dio Josefak. Auzotarren arteko harremana galdu egin dela dio. Lehen haritz, pago eta gaztainondoak ziren inguruko basoetako zuhaitzak.

24. Behiak jeztera kandela argiarekin

- **Erref**: EGB-058/034
- **Iraupena**: 0:02:13. **Hasi**: 01:09:22. **Bukatu**: 01:11:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Josefak beti ezagutu du ura sukaldean. Umetan, behiak jezteko, kandela argiarekin joaten zen laguntzaile. Petrolio-ontziko argia ere ezagutu du. Zazpi urte inguru zituenean jarri zuten argindarra etxean.

25. Argindarra errekatik

- **Erref**: EGB-058/035
- **Iraupena**: 0:02:18. **Hasi**: 01:11:35. **Bukatu**: 01:13:53
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Baserria » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:
32 urte zituenean, hiru etxeren artean errota eta zentral txiki bat eraiki zituzten, auzolanean. Zentralak ezin zuen eman arropak garbitzeko makina elikatzeko beste indar eta orduan lineako indarra jarri zuten. Zentralaren mantenua txandaka egiten zuten.

26. Uraskak eta lixiba

- **Erref**: EGB-058/036
- **Iraupena**: 0:02:51. **Hasi**: 01:13:53. **Bukatu**: 01:16:44
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:
Baserri bakoitzak bere uraska zuen arropa garbitzeko. Lixiba sutako hautsa eta erramuarekin egiten zuen. Ehunezko izarak zailak ziren astintzeko.

27. Lihoa, larrua eta saskigintza

- **Erref**: EGB-058/037
- **Iraupena**: 0:02:11. **Hasi**: 01:16:44. **Bukatu**: 01:18:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:
Josefaren amonak ereiten omen zuen lihoa, baina Josefak berak ez du gogoan. Liho-putzurik ere ez omen du gogoan. Aitaginarrebak abarkak egiteko, larrua busti egiten zuen biguntzeko, gero josi ahal izateko. Mendarotik auzoko Eguren-Nagusi baserrira ezkondu zenak saskiak egiten zituen etxean.

Transkripzioa
-Zuk sekula ezautu dozu liñua soruetan?
-Ez, souan ez nik hori bedar hori. Ikusitta nao nere jaixotetxian. Armaixo haundi bat zan eta hantxe haura bedarra ezaututa nao. Baiña etxian hartzen ez. Nere amamak eta eitten (ereitten) ei zeben baiña nere akorduan ez.
-Zuk orduan amama-ta goruetan ez zittuzun ikusi?
-Goruetan neu be einda nao.
-Baiña liñuakin ez.

-Ez. Ardi-laniakin.
-Zuek hemen liño-potzuak eukiko dittuzue, ezta?
-Ez dakitt. Ez naiz ni konturatzen.
-Uste dot leku askotan dagozela oindiok izen horrekin.
-Baiña hemen ez, ez dot iñori sentiru.
-Liñaputzuetan gaztaiñia be zumitza eitteko ta.
-A bai, beratu eta hori. Zesteruak, zestua eitten zabenak, eta bai. Hori ezaututa nao.
-Eta zure aittaginarreba hain artistia izanda narruakin eta, otzararik-eta ez eben egiten?
-Ez.
-Esan dostazu burdixentzako eta eitten zittuela; eta narruzko abarkak eta.
-Narruzko abarkak harek eitten zaban uretan busti eta trapu baten, trapu bustixan bueltan batuta ipini. Eta bigun-bigunak eukitzen zittuan gero abarkia joskixakin josteko.
-Ez zeukan ohiturarik otzarak eta; zesterua ez zan?
-Ez, ez, zesterua ez zan. Hemen Eguengo gizona bai, Mendarotikan ezkondu zana hona Eguenea, gizona. Eta harek zestuak eta edarki eitten zittuan. Harek basuan hartu gaztaiña-langaixak eta berak etara zumitzak eta harek eitten zittuan. Baiña gurian etxian ez dot ezautu hori. Ez dot ezautu, ez.

28. Erromeriak eta sagardotegiak

- **Erref**: EGB-058/038
- **Iraupena**: 0:03:08. **Hasi**: 01:18:55. **Bukatu**: 01:22:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:
Jaietako erromeriak ordu bi besterik ez zuen irauten. Galbuso baserriko soinujoleak jaietan soinua jotzen zuen Idotorbe (San Pedro) auzoan. Josefa Aiastiara (San Migel bailara) eta Maltzagako erromerietara joaten zen. Usatorre baserriko erromeria Josefak ez zuen ezagutu.

29. Auzoko tabernak

- **Erref**: EGB-058/039
- **Iraupena**: 0:00:29. **Hasi**: 01:22:03. **Bukatu**: 01:22:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:
Usatorre eta Urkiola baserrietan "sagardandegiak" (sagardotegiak) zeuden. Idotorbe (San Pedro) auzoko taberna berria da.

Transkripzioa
-Tabernara ez zan juten orduan iñor, etxera, bakoitza bere etxia ta kitto.

-Baeuen tabernaik orduan San Pedron?
-Ez, San Pedron ez.
-Auzuan ez zegoen?
-Urkiolan eta zerian, Usatorren. Bai. Bueno, sardaindeixak esaten ziuen. Sardaua gehixenian. Baiña San Pedron..., oingua da hori, hauxe kamiñua ein genduan ingurutikan hasitta daure taberniakin San Pedron .

30. Bizitzeko ohitura zaharrak

- **Erref**: EGB-058/041
- **Iraupena**: 0:01:30. **Hasi**: 01:24:28. **Bukatu**: 01:25:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Lehen, baserrietako ateak beti irekita egoten ziren eta konfiantza eta laguntasun handia zegoen.

31. Umetatik nagusien lanak egiten

- **Erref**: EGB-058/042
- **Iraupena**: 0:02:25. **Hasi**: 01:25:58. **Bukatu**: 01:28:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:
Umetatik egunero joaten zen kalera esnea banatzera. Labesua egiten ere gaztetan hasi zen. 40 esne litro inguru eramaten zituen egunero kalera. Lapikoa beheko sutan egosten zen. Sagarrak parrillan erretzen zituen.

32. Eguneroko jatorduak

- **Erref**: EGB-058/043
- **Iraupena**: 0:03:20. **Hasi**: 01:28:23. **Bukatu**: 01:31:43
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Babarruna izaten zen ohiko bazkaria, okela zezina eta urdai apur batekin. Umetan ikasi zuen jatorduak prestatzen. Arratsaldean merienda egiten zuten, eta afaltzeko barazkiak patatekin eta esne-zopak hartzen zituzten. Gaztaina denboran gaztainak afaltzen zituzten.

33. Gosetean kaletarrak baserrietara tripa-alde lanera

- **Erref**: EGB-058/044
- **Iraupena**: 0:02:01. **Hasi**: 01:31:43. **Bukatu**: 01:33:44

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Gosetean kaletik etortzen zen jendea garia ebakitzera, tripa-alde lanera. Lapurretarik ez zen egoten, baina motzailekin erne ibiltzen ziren. Motzailei buruzko kontu batzuk azaltzen ditu.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-02

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com